

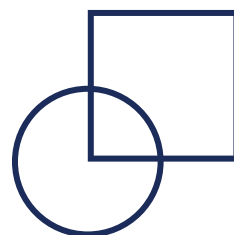
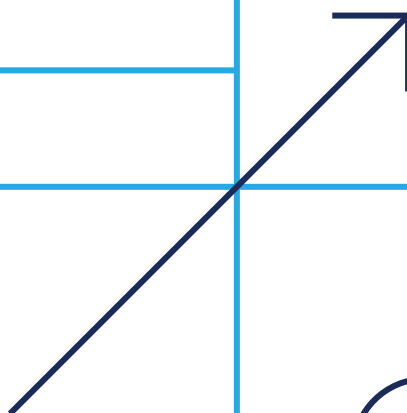
PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

PASSEJADA PELS ESPAIS NATURALS
DEL DELTA DEL LLOBREGAT

Itinerari #02 — Dissabte 17 de juliol de 2021

A càrrec de:
Christian Alonso
Investigador, escriptor i curador
Vicky Benítez
Artista, professora i jardinera

En col·laboració amb:
Grup de treball
de les ecologies híbrides
del Delta del Llobregat

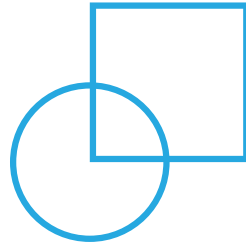

ITINERARIS SIMBIÒTICS

ITINERARIS SIMBIÒTICS és un cicle de sis passejades per diferents ecosistemes, urbans i no urbans, de la mà d'artistes, científics i pensadors.

El programa convida a participar en una sèrie de rutes per la ciutat de Barcelona i per altres enclavaments del territori català, basades en la identificació i l'observació d'una forma de vida, una relació entre espècies o un ecosistema en conflicte. Cadascun dels itineraris té com a fil conductor una narració col·laborativa i interdisciplinària elaborada, conjuntament, per una persona de l'àmbit artístic i una d'una altra disciplina, pràctica o àrea de coneixement. Aquests relats ofereixen noves cosmovisions, altres maneres d'interpretar la nostra existència i el món, on les delimitacions que habitualment establim entre disciplines, entre cultura i natura, entre allò humà i la resta, queden totalment desdibuixades. Relats en els quals la ciència, l'art i altres sabers interactuen i es contaminen i ofereixen una mirada múltiple i complexa sobre els entorns en què vivim i les seves problemàtiques.

ITINERARIS SIMBIÒTICS és una proposta del departament de Mediació del CCCB desenvolupada en el marc de l'exposició «Ciència Fricció».

Què pots trobar en aquest document?

- Una imatge gràfica del recorregut de l'itinerari.
- Un text elaborat pels seus autors, articulat al voltant de cadascuna de les localitzacions que el conformen.
- Enllaços a les geolocalitzacions.
- Enllaços a material que expandeix la passejada en l'entorn virtual.

Com utilitzar-ho?

- Per fer ús del document, pots descarregar-te'l en format pdf o imprimir-ho.
 - Per accedir al contingut dels codis QR:
 - si estàs utilitzant el document en format imprès, escaneja els codis QR amb el teu telèfon mòbil.
 - si estàs utilitzant el document en format pdf, fes clic a sobre dels codis QR.
-

#02

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

Benvingudes i benvinguts a aquesta activitat, anomenada *Pensar amb l'espècie invasora. Passejada pels espais naturals del delta del Llobregat*. Som el Christian Alonso, investigador, escriptor i curador, i la Vicky Benítez, artista, professora i jardinera. Juntament amb l'Eduardo Ruiz, la Chiara Sgaramella i el Ferran Lega formem el Grup de treball de les ecologies híbrides del Delta del Llobregat [1], una oficina de recerca transdisciplinària que impulsa projectes de creació, mediació i experimentació artística, situats a l'entorn geopolític del delta del riu Llobregat. Aquests projectes s'originen en línies d'investigació temàtiques les infraestructures, les espècies invasores, la mobilitat, els usos del sòl i la hidrologia del territori. L'activitat del grup de treball se centra a cartografiar el substrat natural, cultural i tecnològic del Delta, analitzar les condicions de vida de les comunitats més que humanes, intercanviar idees sobre noves formes d'activisme ètic-estètic i col·laborar amb diferents agents socials.

MÉS INFO

- 1 Per a més informació:
https://bit.ly/ecologies_delta_llobregat
Pots contactar amb nosaltres a través del correu ecologiesdeltallobregat@gmail.com
- 2 Donna J. Haraway (2008). *When species meet*. Minneapolis / Londres: University of Minnesota Press.
<https://bit.ly/when-species-meet>

Considerem que el profund desequilibri ecosistèmic que pateix el delta del Llobregat imposa la necessitat de reconsiderar la vida urbana tenint en compte la interacció entre els humans i la resta d'espècies amb què compartim el món. Inspirant-nos en el pensament d'autores com Donna J. Haraway, que sosté que «Ser un és sempre esdevenir amb molts» [2], i atenent al caràcter sistèmic i sempre canviant dels deltes, volem contribuir a ressituar l'ésser humà en el context d'un

#02

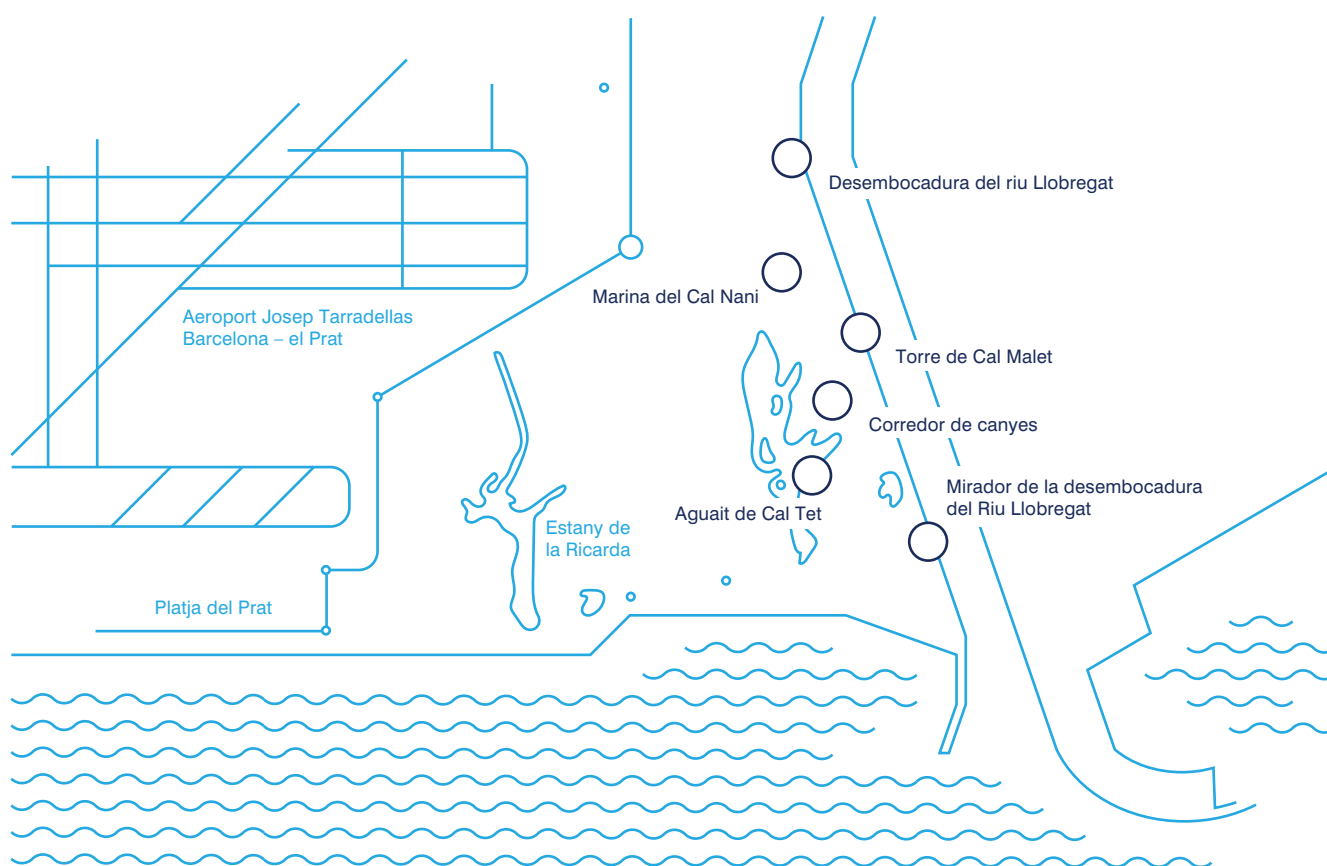
flux material constant, i generar instàncies per esdevenir amb un món molt més ampli. Creiem que la naturalesa afectiva i perceptiva de l'art facilita la comprensió de la capacitat d'actuar de la vida no-humana més enllà de la intencionalitat, la racionalitat i el llenguatge. Aquesta transformació de la sensibilitat és decisiva a l'hora de desenvolupar una relació més sostenible amb l'alteritat en l'era de l'Antropocè [3], l'era geològica de la modernitat capitalista. Per aquesta raó el grup posa un èmfasi especial a imaginar formes de percepció i experimentació, així com a cultivar noves formes de relació amb entitats no-humanes, tot entenent que aquestes percepcions i relacions transformen les nostres concepcions culturals, ètiques, estètiques i polítiques.

MÉS INFO

- 3 Jason W. Moore (ed.) (2016). *Anthropocene or capitalocene? Nature, history and the crisis of capitalism*. Oakland: PM Press.
<https://bit.ly/anthropocene-or-capitalocene>

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

Desembocadura del riu Llobregat

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

INTRODUCCIÓ

El delta del riu Llobregat és un biòtop ecosocial ric i fràgil, ubicat a només 15 quilòmetres del centre de Barcelona i sobre el qual està construït l'aeroport. És un ecosistema d'aiguamolls i maresmes [4] que constitueix l'hàbitat d'espècies amenaçades de mamífers, rèptils, amfibis i peixos. A més, és un enclavament estratègic de les rutes migratòries dels ocells, ja que uneix Àfrica i Europa. D'altra banda, és la zona agrícola periurbana més important de Barcelona [5] gràcies al descobriment, a la fi del segle XIX, de l'aqüífer d'aigua dolça que hi ha al subsòl del Delta.

La seva biodiversitat està patint una profunda degradació a conseqüència de les dinàmiques de desenvolupament de la ciutat de Barcelona. L'eufòria postolímpica i la reconversió neoliberal de Barcelona van impulsar l'ampliació de nombroses infraestructures al Delta, com ara l'aeroport [6] i el port marítim [7]. A més, va suposar la construcció d'un entramat de carreteres i vies ferroviàries que ha fragmentat i restringit les zones naturals i els pocs espais protegits que es preserven en l'actualitat. El 2009 es va completar la darrera ampliació de l'aeroport, que va comportar la pèrdua de diferents espais protegits, i només s'ha implementat un petit percentatge de les mesures mediambientals compensatòries que s'havien promès.

L'aeroport té una capacitat dues vegades superior al seu trànsit i és deficitari [8]. No obstant això, les elits econòmiques estan fent pressió perquè aquesta infraestructura s'ampliï en plena pandèmia, en un context de crisis socials i emergència climàtica. Ho fan amb l'argument de generar llocs de treball i incentivar el turisme, sense especificar quin tipus de llocs de treball ni quin tipus de turisme. Segurament és el tipus

MÉS INFO

- 4 Espais Naturals del Delta del Llobregat.
<https://bit.ly/consorci-delta-llobregat>
- 5 Parc Agrari del Baix Llobregat.
Descarrega't el PDF amb informació d'interès:
<https://bit.ly/parc-agrari-baix-llobregat>
- 6 Aeroport Josep Tarradellas Barcelona – el Prat.
<https://bit.ly/aeroport-josep-tarradellas-barcelona>
- 7 Port de Barcelona.
<https://bit.ly/port-de-barcelona>
- 8 «El preu d'ampliar l'aeroport del Prat» (reportatge de La Directa, 2013).
Descarrega't el PDF:
<https://bit.ly/preu-ampliar-aeroport>

de turisme d'Eurovegas [9], el complex de Sheldon Adelson que es va estar a punt de construir al territori del delta.

Per a aquesta activitat hem dissenyat un itinerari de sis punts que fa visibles els densos vincles transespècie, la fragilitat dels ecosistemes d'aiguamolls, els trastorns ecosistèmics i la necessitat de repensar la convivència amb éssers no-humans. I ho volem fer parant atenció a l'espècie invasora [10]. La noció d'espècie invasora sempre s'analitza des de la biologia, mai des de la seva dimensió cultural. La línia de recerca de Vicky Benítez [11] consisteix a fer visible aquesta dimensió: construeix jardins d'espècies de plantes al·lòctones amb varietats llistades al Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques i Invasores (CEEI), i inscriu en el context sociocultural més ampli els discursos biològics d'eradicació de l'invasiu i protecció del natiu. Pivota al voltant dels jardins, l'artista organitza activitats participatives, com ara recorreguts d'identificació i formació en els usos de plantes adventícies comestibles, tallers de construcció d'horts urbans i dinars populars amb males herbes.

MÉS INFO

- 9 «Un any després...el delta viu!» (reportatge de La Directa, 2013). Descarrega't el PDF: <https://bit.ly/delta-viu-any-despres>
- 10 «Troben una nova espècie invasora al delta del Llobregat: la nàiada asiàtica» (Telenotícies Comarques, Televisió de Catalunya, 6 de febrer de 2019). <https://bit.ly/especie-invasora-delta>
- 11 Llegeix la conversa entre Christian Alonso i Vicky Benítez sobre les seves respectives línies de treball entorn de l'espècie invasora. Conversa mantinguda en el marc de l'exposició *Recomposicions maquíniques*, a cura de Christian Alonso (Can Felipa, 2017). <https://bit.ly/conversa-alonso-benitez>

En aquesta línia ens preguntem: estan justificades les nostres pors respecte a les mutacions ecològiques que provoquen les anomenades «invasores»? Realment són tan nocives? És apropiat èticament que els biòlegs advoquin per les espècies natives? Cal estudiar l'espècie invasora únicament des de la biologia d'invasions o bé cal inscriure-la en el context sociocultural més ampli?

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

DESEMBOCADURA DEL RIU LLOBREGAT

Aquí ens trobem al tram final del Llobregat, un riu que neix a 1.259 metres d'altitud, a Castellar de n'Hug, un municipi ubicat 170 quilòmetres al nord, a tocar dels Pirineus. Just davant observem, per una banda, la depuradora del Prat de Llobregat i, per l'altra, el polígon industrial de la Zona Franca. Des d'aquí sentim el soroll de les grues del port quan mouen contenidors, veritables icones del comerç global. També sentim el soroll dels avions, que aterren i s'enlairen rítmicament. La freqüència d'aquests ocells de titani, acer i alumini només ha disminuït amb la pandèmia. Ara estem atentes a allò que ens envolta: per exemple, les canyes (*Arundo donax*), els pollancre (*Populus nigra*) i les ginestes (*Spartium junceum*). Sentim la brisa fresca que ve del riu i del mar. Sentim la calor que emana del sòl. Sentim l'olor de matèria orgànica.

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

12 Desviament del riu Llobregat.
<https://bit.ly/riu-llobregat-desviament>

13 Article sobre el Pla Delta.
<https://bit.ly/pla-delta-infraestructures>

Observem el riu. Les seves aigües baixen cada vegada amb menys força. I aquesta manca de tracció fa que l'aigua salada del Mediterrani estigui penetrant al riu, el que fa que l'ecosistema deltaic s'estigui transformant profundament. Aquesta salinització també és causada pel projecte de desplaçament de la boca del riu 2,5 kilòmetres al sud [12], que es va dur a terme per poder ampliar el polígon industrial. La nova desembocadura del riu, l'única de tot Catalunya recoberta d'asfalt, es va inaugurar l'any 2004. Tres mesos abans de la inauguració, el Tribunal Suprem considerà nul el projecte de desviament per un defecte de forma. Ja era massa tard per a tothom. Tot i que històricament l'Ajuntament del Prat s'ha oposat a l'ampliació, al final va accedir a canvi de diverses compensacions ambientals incloses al Pla Delta [13]. La majoria d'aquestes mesures no s'han implementat.

L'aigua del curs fluvial no és l'única que està patint la salinització. Mirem a terra. A vint metres de profunditat es troba un aqüífer d'aigua dolça [14], unes masses d'aigües subterrànies que permeten que proliferi la vida aquàtica a les llacunes i maresmes. L'aqüífer constitueix un recurs hídric molt valuós que, fins als anys cinquanta, va cobrir les necessitats agrícoles, industrials i d'abastiment de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Comencem a caminar tranquil·lament al punt número dos. L'aqüífer va ser descobert l'any 1894 per l'empresari i polític conservador Jaume Casanovas i Parellada, que, després d'enriquir-se a Cuba, va adquirir uns terrenys vora l'estany del Remolar-Filipines i els transformà en l'explotació agropecuària anomenada Colònia Casanovas [15], on ara hi ha l'aeroport. El pou artesià que punxà Casanovas va permetre transformar el delta del Llobregat en terres de cultiu [16]. Les obres d'ampliació del polígon industrial van malmetre una barrera d'argiles que protegien l'aqüífer de l'aigua marina. Des de l'any 2007 s'estan duent a terme infiltracions d'aigua millorada per la depuradora, fet que ha incrementat la qualitat dels ecosistemes aquàtics. No obstant això, aquesta solució requereix una gran despesa energètica i econòmica, i des de l'any 2008 ha patit les retallades que han afectat el seu rendiment.

La recàrrega de l'aqüífer depèn de les infiltracions d'aigües pluvials, i per aquest motiu la conservació dels camps de conreu i els prats humits és decisiva per garantir la reserva hídrica. A més, la qualitat de les aigües subterrànies depèn de la qualitat del riu Llobregat; d'aquí la importància de les mesures de gestió per evitar la seva contaminació. Una de les mesures més efectives per neutralitzar les toxines consistiria a desenvolupar bosc de ribera [17]. Tot i que avui en dia podem dir que està pràcticament desaparegut, fins fa cinquanta anys les aus aquàtiques que habitaven el delta estaven aixoplugades per un espès bosc de ribera. Llavors, el seu cabal era

MÉS INFO

- 14 Secció de l'aqüífer del delta del riu Llobregat.
<https://bit.ly/pla-delta>
- 15 Colònia Casanovas.
<https://bit.ly/colonia-casanovas>
- 16 Terres de cultiu.
<https://bit.ly/terres-cultiu>
- 17 Bosc de ribera.
<https://bit.ly/bosc-ribera>

molt superior i les seves aigües eren netes. Avui, la sobreexplotació urbana i industrial ha provocat la salinització, i l'abocament de pesticides i residus industrials [18] està causant una mort ràpida del riu. Per pal·liar la pèrdua de bosc, els tècnics del Consorci del Delta del Llobregat han construït plataformes flotants perquè aus com els cormorans, els corbs marins i les àguiles pescadores puguin nidificar sense el perill que els seus ous serveixin d'aliment per a altres animals. La mesura ha sigut tot un èxit.

MÉS INFO

- 18 «Evolució històrica de la contaminació del riu Llobregat». Gimbernat: Revista d'Història de la Medicina i de les Ciències de la Salut, [en línia], 2010, Vol. 54, p. 197-06. Descarrega't el PDF: <https://bit.ly/contaminacio-llobregat>

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

MARINA DEL CAL NANI (PRAT HUMIT)

Des d'aquí podem observar un ecosistema únic: el prat humit [19]. Aquest, en concret, es coneix popularment com Marina de Cal Nani. Aquest entorn acull una gran diversitat de fauna ornítica, en què destaquen les fotges, els cabussets, els cabussos emplomallats i diverses espècies d'ànecs. A les vores, a l'hivern, hi descansen les fredelugues i els corbs marins, i hi busquen aliment els martinets i els bernats pescaires. Quan estan inundats, els prats humits són molt atractius per als ocells limícoles unes aus molt especials que tenen un bec llarg i punxegut. El 60% d'aquestes aus són migradores de llargues distàncies, i tan sols el 3% són exclusivament residents. Per exemple, el territ de tres dits (*Calidris alba*) [20] cria en la tundra europea i hiverna a Sud-àfrica. Tot i així, necessita fer parades tècniques per alimentar-se, i fins fa cinquanta anys el delta del Llobregat va ser una destinació privilegiada.

A la Marina de Cal Nani també habiten uns cavalls, els quals, juntament amb un ramat d'ovelles i cabres, són els jardiniers oficials d'aquest enclavament. Les accions de pastura combinada d'aquesta comunitat de mamífers permeten controlar la vegetació i protegir la biodiversitat. El desnonament d'aquests animals durant 7 anys per les obres de desviament del riu provocà que els joncs, el canyís, les bogues i els esbarzers s'expandissin notablement, fins al punt de dominar sobre l'herba curta, l'espècie vegetal que afavoreix la proliferació de microorganismes. El retorn de la pastura l'any 2010 va permetre pal·liar l'embardissament de la vegetació, millorar l'estructura de les jonqueres i recuperar els prats inundables, els quals estan habitats actualment per una gran diversitat de fauna aquàtica, d'ocells a amfibis, passant per invertebrats.

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

19 Paratge de Els Reguerons.
<https://bit.ly/paratge-reguerons>

20 *Calidris alba*.
<https://bit.ly/territ-de-tres-dits>

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

21 Catálogo Español de Especies Exóticas Invasoras *Arundo donax* ARUDON/EEI/FL010 L. (Fitxa d'*Arundo Donax*)
<https://bit.ly/catalogo-especies-exoticas>

22 Estructures per conrear la terra.
<https://bit.ly/conrear-terra>

CORREDOR DE CANYES (*ARUNDO DONAX*)

Observem a banda i banda aquest passadís. L'*Arundo donax*, també anomenada popularment canya o canyís, és una espècie de planta herbàcia. És la més gran de les gramínies mediterrànies. El seu hàbitat són els aiguamolls, ja siguin permanents o estacionals. També les trobem als vorals de les carreteres, a les rieres desbrossades i als camins. Les canyes s'estenen pels seus rizomes subterranis, els quals creixen formant llargues colònies de diversos quilòmetres. Estan incloses al Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores [21], per la rapidesa amb la qual colonitzen els entorns i per la seva capacitat d'alterar-los. Entre els seus nombrosos usos, destaca el de protecció de la fauna. Moltes espècies d'aus i mamífers nidifiquen i reposen als canyissars. També s'empren per a la fabricació de nombrosos instruments de vent-fusta.

Les canyes produeixen més biomassa per hectàrea que qualsevol altra planta coneguda, amb excepció del bambú. Es poden conrear en una àmplia varietat de sòls i s'adapten a condicions climàtiques adverses. D'entre els seus usos industrials, destaquen com una font ideal de gas, d'electricitat, d'etanol i de biodièsel. Pel que fa als usos que tenen al delta, els tècnics del Consorci aprofiten les canyes per fer barreres naturals i protegir l'avifauna de la contaminació acústica provocada per l'aviació turística i comercial. Les canyes garanteixen una mínima tranquil·litat a l'avifauna, que així no s'estressa tant pels sorolls dels visitants del delta. Tot plegat fa que l'*Arundo* actuï reduint la pressió sobre els ocells de les zones humides. Més enllà de les zones protegides, les canyes són emprades pels pagesos del Parc Agrari del Baix Llobregat per construir estructures per conrear la terra [22].

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

23 Ànecs cullerots.
<https://bit.ly/aneecs-cullerots>

24 Estany de Cal Tet.
<https://bit.ly/estany-cal-tet>

25 Figa de moro (*Opuntia*).
<https://bit.ly/figa-moro>

AGUAIT DE CAL TET

L'Aguait de Cal Tet ofereix una bona panoràmica de la major part de l'estany de Cal Tet. Aquest és un lloc privilegiat per observar aus aquàtiques com cabussats i cabussos emplomallats, morells cap-roigs, ànecs cullerots [23] o ànecs grisets. I, si tenim sort, podem observar oques salvatges. L'estany de Cal Tet és un estany humit que té forma d'ànec volant [24], construït com a mesura compensatòria pels danys ocasionats amb la creació de la nova terminal i la tercera pista fa uns deu anys. Les infiltracions d'aigües millorades provinents de la depuradora han permès la recuperació de la flora aquàtica i han millorat l'estat ecològic de les aigües. En aquesta zona humida apareixen salobrans i jonqueres halòfiles (*Schoeno-Plantaginietum crassifoliae*), herbassars humits (*Molinio-Holoschoenion*, *Magnocaricion*), canyissars i prats humits de tendència nitròfila (*Paspalo-Polypogonion*, *Trifolio-Cynodontion*), a més d'una fràgil vegetació arenícola i uns rics canyissars turbosos.

Continuem amb la nostra història sobre les canyes. L'*Arundo* és una planta al·lòctona introduïda el segle XVI. Forma part de la idea de paisatge mediterrani que tots tenim al cap, juntament amb altres exòtiques com la figa de moro (*Opuntia*) [25] i l'atzavara (*Agave americana*). El Catàleg d'Exòtiques Invasores defensa la seva erradicació perquè empobreix els hàbitats nadius i perquè disminueix la capacitat de desaiguar dels rius i canals. Curiosament, al delta del Llobregat podem observar com les canyes, lluny d'apropiar-se de l'aigua d'altres espècies, neutralitzen les toxines presents a l'aigua del riu i de les llacunes. A les caixes de depuració que veurem posteriorment, les canyes són aprofitades perquè actuïn com a filtre hídric i, al mateix temps, com a hàbitat per acollir diferents espècies d'aus. El

Catàleg d'Exòtiques sosté que les canyes desplacen les espècies autòctones. No obstant això, al delta es fa evident que és l'home qui, en destruir les espècies autòctones, facilita l'expansió de l'*Arundo*. Per acabar cal dir que el catàleg recomana l'ús d'herbicides químics com el glifosat [26], un compost que arrasa amb la biodiversitat i provoca càncer a humans i no humans.

MÉS INFO

26 Glisofat.
<https://bit.ly/utilitzar-glisofat>

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

- 27 Gavines corses.
<https://bit.ly/gavines-corses>
- 28 Martinets.
<https://bit.ly/martinets-delta>
- 29 Xot (*Otus scops*).
<https://bit.ly/xots-delta>
- 30 L'estany de La Ricarda.
<https://bit.ly/estany-la-ricarda>
- 31 Manifest a favor de l'expansió de l'aeroport.
<https://bit.ly/manifest-aeroport-si>

MIRADOR DE LA DESEMBOCADURA DEL RIU LLOBREGAT (PLATJA DE CA L'ARANA)

A la platja de Ca l'Arana, s'hi manté una escassa vegetació. Durant tot l'any hi podem observar grups de gavines corses [27] i de xatracs reposant, a més d'ànecs blancs i de martinets [28]. I, depenent de les pluges i les tempestes, podem trobar un gran nombre d'ocells limícoles. La pineda de Ca l'Arana proporciona hàbitat a una colònia de ratpenats. Allà també hi viuen algunes aus rapinyaires nocturnes, com el xot (*Otus scops*) [29], a més d'ocells forestals, com el raspinell (*Certhia brachydactyla*).

Des del mirador podem tenir una visió global de la diversitat d'usos de la zona. Veiem les grues en moviment continu, desplaçant contenidors a la riba del riu contrària a on ens trobem. També observem les màquines que desplacen terra cap a l'espigó. Però és sens dubte la visió hipnòtica dels avions enlairant-se i aterrant allò que ens crida poderosament l'atenció. Durant aquestes últimes setmanes estem assistint al debat polaritzat sobre l'ampliació de la tercera pista de l'aeroport del Prat. La construcció d'aquesta pista implicaria la pèrdua de l'estany de la Ricarda [30], un entorn de gran valor natural i cultural, protegit per la xarxa europea Natura 2000 i pel Pla d'Espais d'Interès Natural, que és senzillament irreproducible. El manifest a favor de l'expansió de l'aeroport [31] impulsat per les elits econòmiques constitueix un xantatge en un moment determinat per la pandèmia, les crisis socials i l'emergència climàtica. Aquests poders defensen que aturar un projecte que es proposa estimular l'economia en un moment de recessió no és comprensible.

No obstant això, hi ha molts arguments que contradiuen que existeixi tal necessitat. Aquests arguments, defensats per la plataforma Zeroport i un nombre cada vegada més gran d'entitats, organitzacions i governs [32], afirmen que l'ampliació és incoherent amb els compromisos climàtics de Catalunya i d'Espanya [33]; que l'aviació és el sector que més contribueix a l'increment d'emissions; que descarbonitzar l'aviació no serà realista almenys fins al 2050; que no hi ha mecanismes eficaços de compensació d'emissions; que els ecosistemes naturals poden eliminar el carboni, però la seva contribució és limitada; que és incompatible amb la protecció de la biodiversitat al delta del Llobregat; que no s'han compensat els danys ambientals de la darrera ampliació de 2004; que l'ampliació no impulsarà un turisme sostenible; que AENA és participada per fons especulatius i no és transparent, i que el projecte d'ampliació augmentarà la desigualtat.

MÉS INFO

32 Plataforma Zeroport.
<https://bit.ly/plataforma-zeroport>

33 Raons per les quals no ampliar
l'aeroport.
<https://bit.ly/raons-no-ampliacio-aeroport>

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

COM ARRIBAR-HI

MÉS INFO

34 Itinerari pels voltants de Cal Malet.
<https://bit.ly/itinerari-cal-malet>

35 Bitó (*Botaurus stellaris*).
<https://bit.ly/bitó-comu>

36 Bogues (*Typha angustifolia* i *T. Latifolia*).
<https://bit.ly/bogues-typha-angustifolia>

37 Pampa (*Cortaderia selloana*).
<https://bit.ly/pampa-cortaderia-selloana>

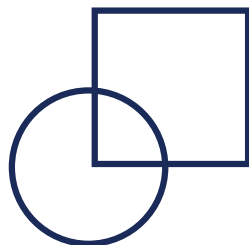
TORRE DE CAL MALET (CALAIXOS DE DEPURACIÓ)

Des de la torre de Cal Malet podem fer una ullada als calaixos de depuració [34]. Davant nostre s'obre un immens canyissar. A sota d'aquestes poblacions de canyes trobem un conjunt de basses connectades entre si, a les quals arriba aigua procedent de la depuradora, que és filtrada i netejada pels nombrosos canyissos que hi creixen. Aquesta col·laboració natural, cultural i tecnològica millora la qualitat de l'aigua de la depuradora abans de ser abocada al riu. Aquest espai constitueix un hàbitat importantíssim per a la flora i la fauna, ja que forma part d'un ecosistema molt propici per a espècies com les polles blaves i les fotges. A l'hivern s'hi poden observar espècies molt escasses, com el bitó (*Botaurus stellaris*) [35], un ocell de grans dimensions solitari i amb gran capacitat de camuflatge que a Catalunya només trobem als aiguamolls de l'Empordà, al delta del Llobregat i al delta de l'Ebre. Als calaixos trobem també bogues (*Typha angustifolia* i *T. Latifolia*) [36] i pels voltants una altra de les espècies considerades invasora, l'herba de la pampa (*Cortaderia selloana*) [37], reconeixible pels seus plomalls blancs i les seves fulles aspres i tallants. A aquesta planta li agraden els terrenys antropitzats, com vores de camins, carreteres, autopistes, terrenys agraris abandonats i especialment les zones dunars, els aiguamolls i les zones de ribera, així que no serà estrany que en veieu per aquesta zona. Les raons per a la seva erradicació són que disminueix la qualitat del farratge i que pot produir al·lèrgies. Com en el cas de les canyes, per eliminar-les el Catàleg d'Exòtiques recomana utilitzar el glifosat com a herbicida químic.

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA

CONCLUSIÓ

Amb aquest itinerari no volem qüestionar l'impacte que les espècies al·lòctones poden tenir en altres formes de vida, sinó assenyalar que els arguments que s'utilitzen per eradicar les no natives al·ludeixen a qüestions d'ordre filosòfic que val la pena discutir i negociar. D'una banda, la definició de l'espècie invasora del CEEI respon a una visió de la natura des de l'equilibri i l'estabilitat, en lloc del flux i el canvi. D'una altra, la dicotomia entre el natiu i el no-natiu remet al dualisme antagònic entre cultura i natura, que ens impedeix considerar les espècies invasores no com l'amenaça principal, sinó com un dels múltiples agents de transformació en l'escala global. A aquests actors se sumen el canvi climàtic, el comerç mundial i l'augment de la població. L'efecte d'aquests agents sobre els ecosistemes eclipsa de llarg allò que puguin ocasionar les espècies invasores. Des d'aquesta perspectiva es podria dir que la principal espècie invasora del delta és l'ésser humà mateix.

ITINERARIS SIMBIÒTICS

PENSAR AMB LA ESPÈCIE INVASORA
Itinerari #02 — Dissabte 17 de juliol de 2021

Un projecte del CCCB

CCCB Centre de Cultura
Contemporània
de Barcelona

Col·labora:

Grup de treball
de les ecologies híbrides
del Delta del Llobregat

www.cccb.org